

แนวทางการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
Guidelines for Student Council Administration of Schools under
the Bangkok Secondary Education Service Area Office 2

สุริยันต์ ลาภเย็น

นักศึกษา สาขาวิชาภาวะผู้นำการบริหารและการจัดการการศึกษา
คณะกรรมการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

E-mail: suriyanlapyan@gmail.com

ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาวะผู้นำการบริหารและการจัดการการศึกษา
คณะกรรมการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

E-mail: tippapornmah@pim.ac.th

Suriyan Lapyen

Study, Program in Educational Management and Administration Leadership,
School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of
Management

Tippaporn Mahasinpaisan

Lecturer, Program in Educational Management and Administration Leadership,
School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of
Management

รับเข้า: 11 มิถุนายน 2565 แก้ไข: 29 มิถุนายน 2565 ตอบรับ: 12 กรกฎาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและเสนอ
แนวทางของการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เลือกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณแบบเจาะจง จาก
คณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 156 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย การวิจัยเชิง
คุณภาพเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ที่มีประสบการณ์ในงานสถานักเรียน จำนวน 12 คน โดย
ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีการจัด
เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสภานักเรียน เรียงลำดับ ได้ดังนี้ 1) การสร้างเครือข่ายสภานักเรียนและการมีส่วนร่วม 2) การบูรณาการกิจกรรมสภานักเรียนเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) การกำหนดรูปแบบและประชุมสภานักเรียน 4) การเสนอโครงการหรือกิจกรรมของสภานักเรียน 5) การประเมินผลกิจกรรมสภานักเรียน 6) การกำหนดโครงสร้างสภานักเรียน 7) การกำหนดที่มาของสภานักเรียน และแนวทางการบริหารงานสภานักเรียนของโรงเรียน ด้านการกำหนดที่มาของสภานักเรียน การกำหนดโครงสร้างสภานักเรียน การกำหนดรูปแบบและประชุมสภานักเรียน โรงเรียนควรจัดทำธรรมนูญหรือระเบียบโรงเรียนว่าด้วยเรื่องสภานักเรียนและออกคำสั่งแต่งตั้งอย่างชัดเจน และด้านการสร้างเครือข่ายสภานักเรียนและการมีส่วนร่วม การบูรณาการกิจกรรมสภานักเรียนเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ การเสนอโครงการหรือกิจกรรมของสภานักเรียน การประเมินผลกิจกรรมสภานักเรียน โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาในการดำเนินงาน กำกับ ติดตามและกำหนดให้สภานักเรียนสรุปรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารงาน สภานักเรียนของโรงเรียน ความต้องการจำเป็น

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the current situation, the desirable situation of student council administration 2) the priority needs of student council administration. 3) provides guidelines for student council management for schools in the secondary educational service area office Bangkok 2. The samples of quantitative research consisted of 156 students, random from the Student Council Committee of 156 people using the questionnaire as a research tool. The samples for qualitative research selected specific samples from 12 students who have experience in student council administration. The tool was an in-depth interview. The research results were analyzed using mean, standard deviation, Essential Needs Priority Index (PNI_{modified}), and content analysis.

The research results found that: The current situation, the desirable situation of student council administration and the priority needs (PNI_{modified}) can be arranged as follows: 1) student council networking and participation 2) integration of student council activities into learning subject groups 3) formulation and student council meeting 4) proposal of student council projects or activities 5) assessment of student council activities 6) student

council structure 7) determination of the origin of the student council and the development of guidelines for student council administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 regarding the determination of student council origin, the determination of the student council structure, and the determination of the form and student council meeting. The school administrators should provide school charter or regulations of student council administration and give clear instructions. In terms of building a student council network and participation, integration of student council activities into the learning department, the proposal of student council projects or activities, and the student council activity assessment. The school administrators should formulate policies and create an action plan for the school to operate, supervise, monitor, and require the student council to continually summarize their performance reports.

Keywords: management guidelines, school student council, priority needs

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรม “สภานักเรียน” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “คณะกรรมการนักเรียน” (student council) เป็นหนึ่งในกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะประชาธิปไตยให้กับนักเรียน เพื่อฝึกให้นักเรียนได้รู้จักการบริหารงานตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามระบบการปกครองของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) โดยสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบ สนับสนุน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมสภานักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของการให้นักเรียนได้เรียนรู้และเกิดประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการกิจกรรมสภานักเรียนร่วมกับการจัดการเรียนรู้ในการดำเนินงานสภานักเรียนโดยขับเคลื่อนให้สถานศึกษาได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับนโยบายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) จากการที่นายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กล่าวถึงสภานักเรียนในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ เมื่อเสาร์ที่ 24 เมษายน 2559 ว่า “ตัวอย่างที่เห็นตอนนี้ก็คือ การสร้างพลังประชารัฐจากพลังเยาวชนผ่านกลไกสภานักเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการทำอยู่และมีประโยชน์ มีความก้าวหน้า สิ่งนี้จะแก้ปัญหาอย่างยั่งยืนในอนาคต” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ในการนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ดำเนินการให้กิจกรรมสถานักเรียน เป็นกิจกรรมหนึ่งในจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและให้ปฏิบัติตามมาตรการในการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน ที่สอดคล้องกับแนวคิดค่านิยม 12 ประการของคนไทยและนโยบายของรัฐบาลให้เป็นรูปธรรมชัดเจน มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ในการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยในฐานะครูที่ปรึกษาคณะกรรมการสถานักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 จนถึงปัจจุบันได้รวบรวมผลการดำเนินงานจากรายงานผลการดำเนินการโครงการค่ายทักษะชีวิต สถานักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2558–2563 ได้ดังนี้ ประการที่ 1 การกำหนดระดับชั้นเรียนของประธานนักเรียนของทั้ง 52 โรงเรียนมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ประธานนักเรียนมีทั้งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประการที่ 2 วาระการดำรงตำแหน่งของประธานนักเรียนในโรงเรียนทั้ง 52 โรงเรียนแตกต่างกัน ได้แก่ 1) อยู่ในวาระตลอดปีการศึกษาที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) เข้าวาระดำรงตำแหน่งในภาคเรียนที่ 2 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และหมดวาระดำรงตำแหน่งภาคเรียนที่ 1 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากข้อมูลข้างต้นส่งผลให้การเลือกตั้งประธานนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เกิดข้อจำกัดในเรื่องของระดับชั้นเรียนของนักเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับระยะเวลาที่นักเรียนต้องดำรงตำแหน่งในวาระที่ต้องคำนึงถึงช่วงเวลาในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประการที่ 3 จากการดำเนินการอบรมพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานักเรียนนั้น พบว่าความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนของประธานนักเรียนของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน เช่น ที่มาของสถานักเรียน กระบวนการในการแต่งตั้ง ธรรมนูญหรือระเบียบโรงเรียนว่าด้วยสถานักเรียน การประชุม การดำเนินโครงการต่าง ๆ นอกจากนี้ สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ส่งเสริมให้มีการแข่งขันสถานักเรียนในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนในทุก ๆ ปี รวมถึงการประกวดโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนโดยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เข้าร่วมกิจกรรมจากสถิติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560–2562 พบว่า แม้จะมีการส่งเสริมให้มีการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนในทุกโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 52 โรงเรียนตามมาตรการและแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วนั้น การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมศักยภาพสถานักเรียนทั้ง 2 รายการอยู่ในระดับน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนโรงเรียนทั้งหมด

จากมาตรการในการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนดังกล่าวนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 รวมถึงสภาพการดำเนินงานที่กล่าวถึงความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนของประธานนักเรียนของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน ที่ได้นำเสนอข้างต้นนั้น การบริหารงานสถานักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาที่จะส่งเสริมนักเรียนให้

เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน และช่วยให้เกิดความสัมพันธ์กันดีระหว่างนักเรียนกับครู นักเรียนกับโรงเรียน ตลอดจนโรงเรียนกับชุมชน ทั้งยังจะช่วยยกระดับการดำเนินงานสถานักเรียนให้ประโยชน์กับการศึกษามากที่สุด โดยอาศัยการที่ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถทักษะทัศนคติค่านิยมคุณธรรมจริยธรรม โดยผ่านวิธีการของการวางแผน (Planning) การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation) การจัดองค์กร (Organizing) การนำองค์กร (Leading) การควบคุม (Controlling) และการประเมินผล (Evaluation) การทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและเสนอแนวทางการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางสำหรับการบริหารงานสถานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์การบริหารงานสถานักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

วิธีการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานักเรียน (ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัณญิกและคณะกรรมการ) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ทั้งสิ้น 52 โรงเรียน จำนวน 260 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ประธาน เลขานุการ คณะกรรมการสถานักเรียน จาก 52 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 156 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารงานสถานักเรียน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 52 คน ครูหัวหน้างานสถานักเรียน 52 คน และ ประธานคณะกรรมการสถานักเรียนที่มีประสบการณ์ ในการทำงานมาแล้ว อย่างน้อย 1 วาระ จำนวน 52 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ใช้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ผู้บริหาร ครูหัวหน้างานสถานักเรียนและคณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 12 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้

2.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการที่รับผิดชอบงานสถานักเรียน ที่มีประสบการณ์บริหารโรงเรียนไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน

2.2.2 ครูหัวหน้างานสถานักเรียน มีประสบการณ์ในการรับผิดชอบงานสถานักเรียน ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน

2.2.3 อดีตประธานคณะกรรมการสถานักเรียนที่มีประสบการณ์ ในการทำงาน มาแล้ว อย่างน้อย 1 วาระ จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ในการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ในการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานักเรียน โดยศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ วารสารทางวิชาการ และฐานข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตามรายละเอียดที่ปรากฏอยู่ในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการศึกษา

2. ค้นคว้า ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถาม และร่างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา และตัวแปรที่ต้องการศึกษา

3. นำแบบสอบถามเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความคำถามและความถูกต้องในการใช้ภาษา ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ ความครอบคลุมในเนื้อหา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้วัดค่าดัชนี คือ IOC (The Index of Item-Objective Congruence) โดยข้อคำถามที่ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นผ่านเกณฑ์ โดยแบบสอบถามนี้มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและนำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและพิจารณาความเห็นชอบในการจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีกระบวนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมายกร่างแนวทางการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2
2. สร้างแบบสัมภาษณ์และรายการข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
3. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไข
4. ปรับปรุงข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
5. นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ดำเนินการดังนี้ นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ในการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ให้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนของแบบสอบถาม จากนั้นทำการลงรหัสเพื่อนำไปประเมินผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกตามประเด็นที่กำหนดไว้ถอดข้อความและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธีการหาค่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation: SD) วิเคราะห์หาค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้ $PNI_{modified}$ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เรียงลำดับจากมากไปน้อย

ลำดับ	การบริหารงาน สถานักเรียน	สภาพปัจจุบัน		สภาพพึงประสงค์		PNI _{modified}
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1	การสร้างเครือข่ายสถานักเรียนและการมีส่วนร่วม	2.92	0.77	4.66	0.65	0.599
3	การกำหนดรูปแบบและประชุมสถานักเรียน	3.18	0.71	4.73	0.58	0.560
4	การเสนอโครงการหรือกิจกรรมของสถานักเรียน	3.22	0.77	4.69	0.60	0.489
5	การประเมินผลกิจกรรมสถานักเรียน	3.34	0.78	4.70	0.57	0.456
6	การกำหนดโครงสร้างสถานักเรียน	3.41	0.69	4.56	0.64	0.405
7	การกำหนดที่มาของสถานักเรียน	3.54	0.69	4.67	0.57	0.340

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

เขต 2 เรียงตามลำดับตามความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การสร้างเครือข่ายสถานักเรียน และการมีส่วนร่วม ($PNI_{modified}=0.599$) โดยสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.92$, $SD=0.77$) และสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, $SD=0.65$) 2) การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียน เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($PNI_{Modified}=0.560$) โดยสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.92$, $SD=0.78$) และสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$, $SD=0.69$) 3) การกำหนดรูปแบบและ ประชุมสถานักเรียน ($PNI_{Modified}=0.489$) โดยสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$, $SD=0.71$) และสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.73$, $SD=0.58$) 4) การเสนอโครงการหรือกิจกรรมของ สถานักเรียน ($PNI_{Modified}=0.456$) สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$, $SD=0.77$) และสภาพ พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$, $SD=0.60$) 5) การประเมินผลกิจกรรมสถานักเรียน ($PNI_{Modified}=0.405$) สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$, $SD=0.78$) และสภาพพึงประสงค์อยู่ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.70$, $SD=0.57$) 6) การกำหนดโครงสร้างสถานักเรียน ($PNI_{Modified}=0.340$) สภาพ ปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.41$, $SD=0.69$) และสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, $SD=0.64$) 7) การกำหนดที่มาของสถานักเรียน ($PNI_{Modified}=0.320$) สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.54$, $SD=0.69$) และสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$, $SD=0.57$)

2. แนวทางการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 มีแนวทางสำคัญตามองค์ประกอบของการดำเนินงานสภานักเรียน ดังนี้

2.1 การกำหนดที่มาของสถานักเรียน โดย 1) แต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน เพื่อวางแผนศึกษาหลักการวิธีการ ขั้นตอนการจัดตั้งและดำเนินการสถานักเรียน 2) จัดทำธรรมนูญหรือระเบียบโรงเรียนว่าด้วยเรื่องสถานักเรียน เพื่อกำหนดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสภานักเรียนทั้งหมด รวมทั้งกำหนดวิธีการได้มาของสถานักเรียน เช่น การเลือกตั้ง การสรรหา การแต่งตั้ง เป็นต้น 3) ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสถานักเรียน ธรรมนูญหรือระเบียบโรงเรียนว่าด้วยเรื่องสภานักเรียน เช่น การเลือกตั้ง การสรรหา การแต่งตั้ง เป็นต้น 4) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน

2.2 การกำหนดโครงสร้างสถานักเรียน โดย 1) กำหนดโครงสร้างสถานักเรียนให้เป็นไปตามโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน ตามลำดับ ดังนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานที่รับผิดชอบ หัวหน้างานหรือครูที่ปรึกษา 2) กำหนดโครงสร้างของสถานักเรียน จำนวนคณะกรรมการ บทบาทหน้าที่ของสถานักเรียนตามที่จะระบุไว้ในธรรมนูญหรือระเบียบโรงเรียนว่าด้วยเรื่องสถานักเรียน 3) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการสถานักเรียนให้ชัดเจน หลังจากผ่านกระบวนการเลือกตั้งและมีการจัดแบ่งมอบหมายงานตามโครงสร้างแล้ว 4) ประธาน

คณะกรรมการสถานศึกษา ควรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และมีคณะกรรมการนักเรียนที่
ปรึกษา เป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.3 การกำหนดรูปแบบและประชุมสถานศึกษา โดย 1) กำหนดรูปแบบและระเบียบวิธีการ
ประชุมสถานศึกษาให้เป็นไปตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ไว้
ในธรรมนูญหรือระเบียบโรงเรียนว่าด้วยเรื่องสถานศึกษาอย่างชัดเจน 2) กำหนดการประชุมสามัญ
ประจำปีและรายงานการประชุมอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ภาคเรียนละ 1 ครั้ง 3) กำหนดให้มี
การประชุมประจำเดือนและรายงานการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

2.4 การสร้างเครือข่ายสถานศึกษาและการมีส่วนร่วม โดย 1) สนับสนุน ส่งเสริมการทำ
กิจกรรมร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยสื่อสารกับสถานศึกษาผ่านครูที่
ปรึกษา 2) กำหนดให้สถานศึกษามอบหมายงาน แบ่งหน้าที่ในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมร่วมกับ
หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ โดยออกคำสั่งแต่งตั้งอย่างชัดเจน 3) กำหนดให้สถานศึกษาประเมินสรุป
รายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อครูที่ปรึกษาและผู้บริหารทุกกิจกรรม

2.5 การบูรณาการกิจกรรมสถานศึกษาเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดย 1) กำหนด
นโยบายและจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาในการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระ
การเรียนรู้ของสถานศึกษา 2) สนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบูรณา
การสถานศึกษากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรของทุกกลุ่มสาระ 3) กำกับ
ติดตามและกำหนดให้สถานศึกษาประเมินผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสภา
นักเรียน สะท้อนผลการจัดกิจกรรมร่วมกัน และปรับปรุง พัฒนาให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

2.6 การเสนอโครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษา โดย 1) สนับสนุน ส่งเสริมให้สภา
นักเรียนโดยครูที่ปรึกษาควบคุมดูแล ให้เกิดการจัดทำโครงการขึ้นโดยมีการวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ
ของการจัดทำโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินการนำเสนอขออนุมัติโครงการ
ต่อผู้อำนวยการอย่างเป็นขั้นตอน 2) กำหนดให้สถานศึกษามอบหมายงาน แบ่งหน้าที่ในการ
ดำเนินงาน ประสานงานการจัดทำโครงการ โดยออกคำสั่งแต่งตั้งอย่างชัดเจน 3) กำหนดให้สภา
นักเรียนสรุปรายงานผลการดำเนินโครงการทุกกิจกรรมเสนอครูที่ปรึกษาและผู้บริหารตามลำดับ

2.7 การประเมินผลกิจกรรมสถานศึกษา โดย 1) สนับสนุน ส่งเสริม กำกับติดตามให้สภา
นักเรียนดำเนินการประเมินผลและการรายงานผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในทุกกิจกรรมเพื่อ
เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ วางแผนจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป 2) กำหนดให้สถานศึกษามอบหมาย
หน้าที่ผู้รับผิดชอบการประเมินผลกิจกรรมสถานศึกษาโดยออกคำสั่งแต่งตั้งอย่างชัดเจน

อภิปรายผล

1. ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานักเรียน เรียงลำดับ 3 อันดับแรกได้ดังนี้

1.1) การสร้างเครือข่ายสถานักเรียนและการมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของกระบวนการบริหารงานสถานักเรียน ด้านการสร้างเครือข่ายสถานักเรียนและการมีส่วนร่วม เรียงตามลำดับมากไปน้อย ดังนี้ 1) การวางแผนให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการบริหารโดยเริ่มต้นจากการวางแผน (Planning) เป็นการวางแผนโครงการกิจกรรมซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (Luther H. Gulick and Lyndall Urwick, 1973) 2) การสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ กล่าวคือกระบวนการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation) คือ การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ให้บรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย Newby, Stepich, Lehman and Russell (2000) ได้กล่าวถึง การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation) ว่าเป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงกรรมวิธีในการตัดสินใจเลือกแผนงานและโครงการไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามจุดหมาย (Ends) ที่กำหนดไว้ส่วนของขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยกลยุทธ์หลายอย่าง ทั้งกลยุทธ์ภายในและภายนอกองค์กร 3) การกำหนดให้สถานักเรียนมอบหมายงานแบ่งหน้าที่ในการดำเนินโครงการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน กล่าวคือการจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การกำหนดหน้าที่ ภาระงานที่รับผิดชอบ โดยการระบุผู้รับผิดชอบตัดสินใจและบังคับบัญชา โดย Luther H. Gulick and Lyndall Urwick (1973) กล่าวถึง การจัดองค์กร (Organizing) ว่าเป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์กร โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง หรือแผนกโดยอาศัยปริมาณงานคุณภาพงานหรือจัดตามลักษณะเฉพาะของงาน (Specialization) 4) การกำหนดให้สถานักเรียนประเมินสรุปรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อครูที่ปรึกษาและผู้บริหารทุกกิจกรรม กล่าวคือ การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง ตรวจสอบการควบคุมและการวัดผลการปฏิบัติตามแผน เพื่อปรับปรุงให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ การประเมินเป็นการตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานหรือไม่ การตรวจสอบว่าค่าที่วัดได้ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่และการตรวจสอบว่า ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ 5) การออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน กล่าวคือ การควบคุม (Controlling) หมายถึง การกำกับกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าได้ดำเนินไปตามแผน มีสิ่งที่ผิดพลาดต้องแก้ไขน้อยที่สุดเป็นกระบวนการวางระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์กรบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้มุ่งให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์กรได้ประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานการทำงานที่กำหนดไว้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งขององค์กร การเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกในองค์กร (ศรุดา ชัยสุวรรณ, 2563) 6) การ

สนับสนุน ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยสื่อสารผ่านครูที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ กล่าวคือการนำองค์กร (Leading) หมายถึง การจูงใจผู้ได้บังคับบัญชา การกำกับดูแลผู้อื่น การเลือกออกช่องทางสื่อสารที่มีประสิทธิผลสูงสุด เป็นสถานะที่ผู้นำใช้ความพยายามที่จะให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การที่ผู้นำจะเป็นผู้นำที่มีศักยภาพดังกล่าวให้พึงทำความเข้าใจทฤษฎีการจูงใจ (Motivation) ภาวะผู้นำ (Leadership) การติดต่อสื่อสาร (Communication) และการบริหารกลุ่ม (Group) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม จากผลการวิจัยเห็นว่าด้านการสร้างเครือข่ายสถานักเรียนและการมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการสำคัญในการดำเนินงานสถานักเรียนที่จะส่งเสริมให้การดำเนินงานสถานักเรียนประสบความสำเร็จ โดยที่นักเรียนได้มีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ วีระศักดิ์ วงศ์นาแค (2563) ที่สภาพปัจจุบันการบริหารกิจกรรมสถานักเรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่าเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาทักษะการประชุม ($\bar{X}=3.08$, $SD=0.95$) กิจกรรมการสร้างเครือข่ายหรือการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=2.94$, $SD=0.97$) และกิจกรรมพัฒนาทักษะผู้นำ ($\bar{X}=2.93$, $SD=0.97$) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ The National Association of Student Councils (2014) ได้กำหนดหน้าที่ของสถานักเรียนไว้ว่า มีหน้าที่ในการส่งเสริมสวัสดิภาพทั่วไปของนักเรียน พัฒนาทัศนคติและการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีส่วนร่วมในการปรับปรุงแผนของโรงเรียน สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและคณาจารย์ จัดเตรียมเวทีสำหรับการแสดงออกของนักเรียน ให้ความช่วยเหลือโปรแกรมของโรงเรียน ส่งเสริมทัศนคติที่ดีของนักเรียนและ รัชดา ธราภาค (2564) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานของกิจกรรมสถานักเรียนให้ประสบความสำเร็จ คือ ความร่วมมือกันระหว่างฝ่ายบริหาร คณะครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่ช่วยกันสนับสนุนกิจกรรมของสถานักเรียน โดยฝ่ายบริหารทำหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการหางบประมาณ สนับสนุน คณะครูมีบทบาทหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษาและดูแล นักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่สถานักเรียน นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักเรียนทั้งหมด ส่วนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการทำกิจกรรมของนักเรียน การจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนถูกกำหนด รวมไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนพร้อมกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรม โดยสถานักเรียนจะต้องสรุปผลการดำเนินงานเพื่อรายงานกับทางโรงเรียนหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม และใช้ข้อมูลจากการสรุปสำหรับการพัฒนางานของสถานักเรียนต่อไปและหลักปฏิบัติเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองผ่านการเรียนการสอนในโรงเรียนตามแนวทางของประเทศญี่ปุ่น (Everyday Practice of Citizenship Education) ไม่เพียงแต่การมุ่งเน้นสิ่งที่จะเลือกเข้ามาสอนในโรงเรียนแต่ยังมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในชุมชนของตนเองด้วย (เลิศพร อุดมพงษ์, 2562)

1.2) การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของด้านการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนเข้ากับกลุ่มสาระการ

เรียนรู้เรียงตามลำดับมากไปน้อย ดังนี้ 1) การส่งเสริม สนับสนุนจัดบรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา กล่าวคือการนำองค์กร (Leading) หมายถึง การจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา การกำกับดูแลผู้อื่น การเลือกช่องทางสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงสุด 2) การนิเทศ กำกับ ติดตาม จัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา กล่าวคือ การควบคุม (Controlling) หมายถึง การกำกับกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าได้ดำเนินไปตามแผน มีสิ่งผิดพลาดต้องแก้ไขน้อยที่สุด 3) การมอบหมายครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ จัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา สะท้อนผลการจัดกิจกรรมร่วมกัน และปรับปรุง พัฒนาให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ กล่าวคือ การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การกำหนดหน้าที่ ภาระงานที่รับผิดชอบ โดยการระบุผู้รับผิดชอบ ตัดสินใจและบังคับบัญชา 4) การกำหนดนโยบายและจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาในการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา 5) การสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบูรณาการสถานศึกษากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กล่าวคือการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation) คือ การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ให้บรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการ การบูรณาการกิจกรรมสถานศึกษาเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้กิจกรรมสถานศึกษาได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรและเป็นการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมสถานศึกษานั้นได้ใช้องค์ความรู้ในทุก ๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้โดยการบูรณาการสามารถดำเนินการได้ทั้งในหลักสูตรและจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับกับ วีระศักดิ์ วงศ์นาแค (2563) ที่ศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การบริหารการจัดกิจกรรมสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ กิจกรรมการสร้างจิตอาสาหรือสำนักสาธารณะ ($\bar{X}$ =2.81, SD=1.04) กิจกรรมเสนอแนะ ($\bar{X}$ =2.73, SD=1.09) และการบูรณาการกิจกรรมสถานศึกษาเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X}$ =2.88, SD=1.12) นอกจากนี้สำนักงานพัฒนาการศึกษานักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ได้เสนอแนวปฏิบัติสำหรับการบูรณาการกิจกรรมสถานศึกษาเข้ากับกลุ่มสาระไว้ดังนี้ 1) กำหนดเป็นนโยบายและจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาในการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา 2) สร้างความเข้าใจร่วมกันทั้งโรงเรียน รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยการประชุม อบรม จัดค่าย และประชาสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ 3) ศึกษาบริบทของสถานศึกษาทุกด้านที่จำเป็นต้องใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) จัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพและบริบทของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ในปัจจุบัน และข้อมูลพร้อมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน 4) สนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อ วัสดุ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ 5) สร้างความร่วมมือและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนตามบริบทและสภาพของโรงเรียน 6) จัดซื้อ จัดหา และซ่อมแซมสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้อยู่เสมอ 7) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูแต่ละระดับชั้น

จัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานักเรียน 8) จัดตารางเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานักเรียน 9) จัดบรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานักเรียน 10) ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และใช้วิธีที่หลากหลาย 11) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานักเรียน สะท้อนผลการจัดกิจกรรมร่วมกัน ปรับปรุง และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

1.3) การกำหนดรูปแบบและประชุมสถานักเรียน เมื่อพิจารณาข้อพบว่าค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของกระบวนการบริหารงานสถานักเรียน ด้านการกำหนดรูปแบบและประชุมสถานักเรียน เรียงตามลำดับมากไปน้อย ดังนี้ 1) การวางแผน กำหนดรูปแบบการประชุมและระเบียบในการประชุมสถานักเรียนอย่างชัดเจน กล่าวการวางแผน (Planning) เป็นการวางแผนโครงการซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (Luther H. Gulick and Lyndall Urwick, 1973) 2) การกำหนดให้สถานักเรียนดำเนินการประชุมตามกำหนดการ รูปแบบ ระเบียบการประชุมที่กำหนดไว้ กล่าวคือกระบวนการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation) คือ การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ให้บรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย Newby, Stepich, Lehman, and Russell (2000) ได้กล่าวถึงการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation) ว่า เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงกรรมวิธีในการตัดสินใจเลือกแผนงานและโครงการไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามจุดหมาย (Ends) ที่กำหนดไว้ส่วนของขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยกลยุทธ์หลายอย่าง ทั้งกลยุทธ์ภายในและภายนอกองค์กร 3) การกำหนดให้สถานักเรียนประเมินรูปแบบการประชุมสถานักเรียนตามขั้นตอน ก่อนประชุม ระหว่างประชุมและหลังประชุม กล่าวคือ การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง ตรวจสอบการควบคุมและการวัดผลการปฏิบัติตามแผน เพื่อปรับปรุงให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ 4) ผู้บริหารหรือครูที่ปรึกษาเข้าร่วมรับฟังการประชุมของสถานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ กล่าวคือการนำองค์กร (Leading) เป็นการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาการกำกับดูแลผู้อื่น การเลือกช่องทางสื่อสารที่มีประสิทธิผลสูงสุด เป็นสภาวะที่ผู้นำใช้ความพยายามที่จะให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์กรให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การที่ผู้นำจะเป็นผู้นำที่มีศักยภาพหลังกล่าวให้ฟังทำความเข้าใจทฤษฎีการจูงใจ (Motivation) ภาวะผู้นำ (Leadership) การติดต่อสื่อสาร (Communication) และการบริหารกลุ่ม (Group) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม 5) การกำหนดให้สถานักเรียนจัดทบทวนการประชุมและบันทึกและรายงานการประชุมทุกครั้งเป็นการกำกับกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าได้ดำเนินไปตามแผน มีสิ่งที่ผิดพลาดต้องแก้ไขน้อยที่สุด เป็นกระบวนการวางแผนแบบก้าวหน้าเพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์กรบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้มุ่งให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์กรได้ประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานการทำงานที่กำหนดไว้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งขององค์กร การเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกในองค์กร (ศรุตา ชัยสุวรรณ, 2563) และ 6) ผู้บริหารหรือครูที่ปรึกษาชี้แจงให้สถานักเรียนทราบบทบาท

หน้าที่ในการประชุมได้อย่างชัดเจน การกำหนดหน้าที่ ภาระงานที่รับผิดชอบ โดยการระบุผู้รับผิดชอบ ตัดสินใจและบังคับบัญชา โดย Luther H. Gulick and Lyndall Urwick (1973) กล่าวถึง การจัด องค์การ (Organizing) ว่าเป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง หรือแผนกโดยอาศัยปริมาณงานคุณภาพงานหรือจัดตาม ลักษณะเฉพาะของงาน (Specialization) จากผลการวิจัยเห็นว่า การประชุมเป็นกิจกรรมที่ทำให้สมาชิก ในสถานักเรียนเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เป็นการรวบรวมความคิดเห็นรวมถึงวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ จาก สมาชิกอย่างทั่วถึง สมาชิกผู้ร่วมประชุมต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตน ทั้งผู้ทำหน้าที่ประธานต้องสามารถใช้ ทักษะและเทคนิคในการนำและควบคุมการประชุม สนับสนุนให้ผู้เข้าประชุมมีการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นมีการเสนอความคิดที่ทำให้เกิดการยอมรับและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้อง กับผลการศึกษากับ วีระศักดิ์ วงศ์นาแค (2563) ที่ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารกิจกรรมสภานักเรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาทักษะการประชุม ($\bar{X}=3.08$, $SD=0.95$) กิจกรรมการสร้าง เครือข่ายหรือการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=2.94$, $SD=0.97$) และกิจกรรมพัฒนาทักษะผู้นำ ($\bar{X}=2.93$, $SD=0.97$) และ Charles, K (2015) ที่ได้ ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐใน KIRINYAGA EAST SUB-COUNTY ในประเทศเคนยา พบว่า สถานักเรียนและควรมีการฝึกอบรม มีการประชุม วางแผนและมีโครงสร้างที่ดี ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมผู้นำสถานักเรียนและนำไปใช้ใน โรงเรียนเพื่อให้พวกเขาแก้ไขความขัดแย้งปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างง่ายดายสะดวกสบายและมีประสิทธิภาพ ควรมีการฝึกอบรมทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการได้รับการเสนอเป็นประจำเพื่อแต่งตั้งที่ปรึกษา ของนักเรียนให้เป็นผู้นำ และ Alviento, S. (2018) ที่ได้ศึกษาประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของรัฐบาล นักเรียนของวิทยาลัยรัฐนอร์ทลูซอนในประเทศฟิลิปปินส์ พบว่า รัฐบาลนักเรียนมีบทบาทในวิทยาลัยใน การทำให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิทางการเมืองของตนเอง ต้องมีการกำหนดการจัดการประชุม สัมมนา ฝึกอบรมความเป็นผู้นำอยู่เป็นประจำเพื่อให้นักเรียนโดยเฉพาะผู้นำนักเรียนสามารถเรียนรู้วิธีการได้ อย่างเพียงพอที่จะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลมากขึ้น ครูที่ปรึกษาควรมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ฝ่ายบริหารหรือองค์กรนักศึกษาอื่น ๆ เมื่อถึงคราวจำเป็นที่จะต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุน

2) แนวทางการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 มีแนวทางสำคัญสอดคล้องกับขอบข่ายการปฏิบัติกิจกรรมสภานักเรียนที่ผู้บริหารและครูจำเป็นต้องดำเนินการจัดให้สถานักเรียนของสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ที่ได้เสนอไว้ว่าการจัดกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนได้มี ส่วนร่วมในการคิด การพูด การวางแผน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก ในบทบาทต่าง ๆ เช่น เป็นประธาน เป็นสมาชิก เป็นผู้นำ หรือผู้ตามที่ดียอมส่งผลให้นักเรียน มีความรู้ความคิด มีความ เข้าใจและการได้เผชิญประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง จะช่วยให้นักเรียนสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 นั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ปรึกษาควรวางแผนดำเนินงาน รวมทั้งการปฏิบัติงานสถานักเรียน ดำเนินการตามกระบวนการบริหารงานสถานักเรียนในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดที่มาของสถานักเรียน การกำหนดโครงสร้างสถานักเรียน การกำหนดรูปแบบและประชุมสถานักเรียน โรงเรียนควรจัดทำธรรมนูญหรือระเบียบโรงเรียนว่าด้วยเรื่องสถานักเรียนและออกคำสั่งแต่งตั้งครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการสถานักเรียนอย่างชัดเจนพร้อมกับการดำเนินการกำหนดที่มาของสถานักเรียน การกำหนดโครงสร้างสถานักเรียน การกำหนดรูปแบบและประชุมสถานักเรียนตามธรรมนูญหรือระเบียบที่กำหนดไว้

2. ด้านการสร้างเครือข่ายสถานักเรียนและการมีส่วนร่วมการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ การเสนอโครงการหรือกิจกรรมของสถานักเรียน การประเมินผลกิจกรรมสถานักเรียน โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาในการดำเนินงาน กำกับ ติดตามและกำหนดให้สถานักเรียนสรุปรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นเพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าใช้แนวทางการบริหารงานสถานักเรียนเพื่อเป็นข้อมูล สารสนเทศให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย วางแผนดำเนินงาน รวมทั้งการปฏิบัติงานของสถานักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- รัชดา ธรรมาศ. (2564). *สถานักเรียนระบบการศึกษาที่พัฒนธรรมการมีส่วนร่วม*. นนทบุรี: ภาพพิมพ์.
- เลิศพร อุดมพงษ์. (2562). *การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic/Citizenship Education) ในการส่งเสริมบทบาทของภาคพลเมืองในการเมืองระบบตัวแทน: แนวทางที่ยั่งยืนผ่านประสบการณ์จากต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- เลิศพร อุดมพงษ์. (2562). *สถานักเรียนกับบทบาทการเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียน*. *สังคมศาสตร์นิติรัฐศาสตร์*, 2(2): 39-75.
- วีระศักดิ์ วงศ์นาแค และ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2563). *แนวทางการบริหารกิจกรรมสถานักเรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. *มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 7(8): 283-295.

- ศรุตา ชัยสุวรรณ. (2563). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการบริหารและการจัดการศึกษา
แนวใหม่. คณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสภ
นักเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การดำเนินงานกิจกรรมสภนักเรียนในระดับ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและในระดับสถานศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ที่ศธ 04188/ว308. ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2559.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสภ
นักเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนา
กิจกรรมนักเรียน.
- Alviento, S. (2018). *Effectiveness of The Performance of The Student Government of
North Luzon Philippines State College. Research in Pedagogy*, 8(1): 1-16.
- Charles, K. (2015). **Factors Influencing Effectiveness of Student Councils in Public
Secondary Schools in Kiriya East Sub-County, Kenya.** Degree of Master.
University of Nairobi.
- Griebler, U. and Nowak, P. (2012). *Student councils: a tool for health promoting
schools. Characteristics and effects. Health Education*, 112(2): 105-132.
- Gulick, L. and Lyndall, U. (1973). **The Science of Administration.** New York.
- Newby, T.J., Stepich, D.A., Lehman J.D. and Russell J.D. (2000). **Educational Technology
for Teaching and Learning.** Upper Saddle River, NJ: Prentice-hall.
- The National Association of Student Councils. (2014). **Student Council Handbook**
2014 ed. The United States of America: The National Association of Secondary
School Principal.